

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članka vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1 1/2 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tucenavstrajske dežele 8 K, za ostale pa po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoških inštovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 v. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisni listi ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejemna pisarna, inšpektor in reklamacije.

Položaj.

V domači politiki vidimo vedno tesnoje zblizevanje strank, ki hočejo zjedinenje jugoslovanskega naroda. Tudi na Hrvaškem se opazuje, da se morajo stranke udajati mogočnemu valu jugoslovanske misli. Na drugi strani pa se je začelo besnenje naših starih ne-rijateljcev med nemškutarji in Nemci. Najprej se je v Ptuj začelo z zvijačo, kjer so nepoučene in bojzljive župane dobili z lažmi o srbskem kralju na svojo stran. V Mariboru pa so se že koj postavili s surovo silo. Poskrbeli so si sami oškodovanje par nemškonarodnih spomenikov, da so imeli tudi bližnji povod za nemire in potem se je začelo. Mariborski občinski zastop samostojnega mesta Maribor, ki ima opravljati tudi varnostno službo, odklanja odgovornost za vse nemire, to se pravi: nemška mestna fakinaža ima proste roke, lahko dela, kar hoče. Višji oblast, v tem slučaju grof Clary, ne gane niti z mezinem. Če bo pozneje klican na odgovor na Dunaj, se bo že zopet izvil. Tako je s Slovenci, da pri državnih oblastih ne dobijo varstva. In vendar ima vsaka država prvo nalogo, da varuje svojim državljanom imetje in življenje. Besnost Nemcev proti jugoslovanski misli gre tako na široko, da protestirajo proti jugoslovanski državi celo po remškem Štajerju mestni zastopi, katere bi ta zadeva naj presneto malo brigala. A vse to nam je dodaj, da so se Nemci res zbal, da bi izgubili svoje pridne in cene nlapce, delavce, dekline in viničarje, svoje sužnje in robove, naše preljube Slovence in Slovenke. Mi gremo naprej, mi Jugoslovani.

V Štajerski politiki je opaziti, da so vse stranke proti sedanjemu cesarskemu namestniku. Vsem obeta vse, a nič ne stori. Ljudem pravi, da jih štiti, na Dunaju pa izvejo poslanci, da hoče še hujše prišnititi ljudstvo, kakor je ministrom na Dunaju sploh

Ijubo. Ker je moral iti Claryjev ljubljeneo Weiß iz Maribora, bo moral baje tudi baron Müller iz Celja,

V avstrijski politiki je tako, da je vse proti Nemcem. Ni ga naroča, ki bi ne imel najsrčneje želje, da bi živel kolikor mogoče daleč proč od tega nadutega, po gospodstvu hlastajočega naroda. Zato ima sedanji ministrski predsednik Seidler, ker se opira predvsem na Nemce, slabo stališče. Vse stranke mu uhajajo in za vsako glasovanje mora za njim beračiti, da spravi večino skupaj. V februariju bo glasovanje o proračunu, kmalu nato za davke, vsled tega Seidler te dni že moleduje okoli Poljakov in Ukrajincev. O teh dveh strankah je znano, da se prodajata, dočim Jugoslovani in Čehi stojijo trdno na svojem stališču.

V ogrski politiki se izvršuje zopet velika nesramnost proti vladarski hiši, proti Avstriji in proti nemadžarskim narodom na Ogrskem. Ogrji so dobili od kralja zagotovilo, da dobijo po vojni svojo armado z madžarskim poveljnim in službenim jezikom. A ko bo imela Ogrska svojo armado, bo tudi proti dinastiji in Avstriji lahko govorila, kakor bo hotela. In znano je, da Ogrji niso skromni, ne v svojih ciljih, ne v svojih željah. Gorje pa narodom na Ogrskem, katere bodo potem tudi pri vojaščini pomadžarovali. Kdo more dati narodu pravico, da druge narode tlačí in pritiska? Te pravice nima nihče, zato se moramo vsi drugi narodi potegniti tudi za pravice nemadžarskih narodov na Ogrskem. Proč z nemško in madžarsko nadvlado, mora biti naš skupen klic.

Ptujski „Štajerc“ in laž.

„Štajerc“ se je svojčas rodil iz laži, od laži je dozdej živel ter ji bode zvest ostal do svojega pogibna. V zadnji številki je „Štajerc“ na široko odprl svoja lažnjiva usta ter se na debelo zlagal, da je v zadnjih tednih dobil „stotero in tisočero“ novih naročnikov. Če bi bil pisal, da je število naročnikov padlo za „stotero in tisočero“ naročnikov, bi se bil s tem pač približal resnici. Pa če že hoče lagati, da bi vsaj malo bolj premeteno lagal, ne pa tako nemarno, da vsakdo lahko njegovo laž takoj prime. Že pred 10 leti je „Štajerc“ lažnjivo napisal nad svojo glavo, da se tiska v 15.000 izvodih in ta napis še nosi dandanes. Ob vsakem novem letu pa kriči in vpije, da je dobil „stotere in tisočere“ nove naročnike! Če bi torej res dobil „Štajerc“ vsako leto „tisočere“ nove naročnike, potem bi se bilo moralo število njegovih naročnikov v 10 letih pomnožiti najmanj na 20.000. In če bi k tem prišteli tistih 15.000, katere je baje imel pred 10 leti, potem bi se moral sedaj tiskati najmanj v 35.000 izvodih. In vendar nosi še tudi danes na svoji lažnjivi glavi napis, da se tiska v 15.000 izvodih! Seveda še to ni resnica! V par jerskih ga prinesejo na ptujsko pošto — to je ves „Štajerc“ za naročnike! Ker „Štajerc“ zdaj ob času vojne piše vedno le v korist meščanov, ker nikdar ne brani kmeta zoper krivične odloke raznih oblasti, ker vse hvali in odobrava, kar nemški uradniki ukrenejo zoper našega kmeta, zato mu je naše kmetsko ljudstvo pokazalo hrbet, izvzemši nekatere zapeljane in od ptujskih meščanov odvisne ose-

LISTEK.

vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Pred menoj je stala na dveh — opica in me je pogledovala posmehljivo-zaničevalno.

Zival je bila precej velika in se je lotila kar meni nič tebi nič mojih žepov. Kar po vrsti jih je začela pretiavati ter vohati v nje. Prebil sem mučne trenutke v negotovosti, da se ne sprimeva z zverino na življenje in smrt.

Iz telesno in dušno mučne zadrege me je rešil infanterist, ki se nama je približal od zadaj in požal mo o prijateljico z besedami:

„No, naš Pagatel že gre zopet k obedu.“

Raztolmačil mi je še, da je opica last gospodarka žmibrodsko pristave. Vsako opoldne obišče enkrat postojanke, kjer se nasiti pri častnikih, nato pa zopet odide domov.

Vrnivši se v naš stan, sem stavil tovarišem 10 steklenic šampanjca, če bi sploh kateri uganil, katero žival da sem srečal danes na galiških tleh in v strelskih jarkih. Prebrodili so vso živalsko kramo, vendar opice ni omenil nobeden.

Veliki teden v četrtek ter petek bi si bil rad privoščil naš gospod oberst rib iz Strype. Pravil sem mu, da se nam bo lov gotovo obnesel, če se lotimo ribnega življenja z ekrazitom in ročnimi granatami. Za ta nasvet se je stari obregnil, da sem — brezsrčen barbar, ki bi se drznil lotiti nedolžnih ribic s strelom, ko je vendar že po ribarskem zakonu prepovedano z naboji loviti. Sem si tolmačil ta nauk po svoje ter prepustil stari glavi, naj ribari po svoji pameti.

Pozval je vse kmete iz cele vasi, da so mu z nosili skupaj mreže, kar so jih sploh posedali. Iz celega polka si je odbral vse one častnike in možje, ki so izpovedali, da umejo ribarstvo.

Z osmimi mrežami oboroženi so korecali na veliko sredo pod oberstovim nadzorstvom proti Strypi, da nalovijo rib za celi polk. Cel popoldan so vlačili mreže po vodi, pa niti žabje krače niso vjeli.

Stari je mazal lovec s potrpežljivostjo, češ, da se ne smejo hudovati nad neuspehom, ker pač ni še pravo vreme in se skrivajo ribe prevč na globoko, menda že prav na dno. Po tolikem smešno zastojškem trudu je še kvantal doma, kako da je on slovel kot prvi ribič postrv po celi Bosni in Hercegovini.

Drugega jutra na vse zgodaj sem odposlal pionirskega narednika k reki, da je pognal v razne globokejšie tolmune devet ročnih granat. Pobili in nalovili so nad 33 kg rib raznih vrst in velikosti. Je stari kimal, ko je priromala na veliki četrtek na mizo ribja pečenka. Na vprašanje: „Odkod toliko rib?“ je dobil odgovor, da jih je nalovil v mreži neki kmet in jih prodal. Naš polkovni oče so verjeli in jedli s slastjo po človeškem sočutju dovoljeno vjete ribe.

Vsikdar po tečno zavžiti večerji si je gospod obrisal mustače in začel se je zopet eden onih večerov širokega zdehanja, nad katerimi sem se huđoval tolikokrat pri vojaki. Oče so vodili zabavo pogovora. Mi smo lahko samo poslušali ter pokorno priklavali. Pripovedoval nam je kisle zaspanega glasu o samih manevrih in svojih vsakdanjih doživljajih po Bosni ter Hercegovini.

Ti družinski večeri so se vlekli kot megla počasi do 11. ure v noči in še dalje. Menil sem večkrat, da se mi morajo razkleniti željosti vsled neprestanega zdehanja; pa nas je stari še vedno skilavo pogledoval ter mrevčaril s potrpežljivostjo. Vstali smo od muže šele tedaj, kadar so nam pokazali

čeka, da se slobodno porazlezemo po svojih temnih brigolih.

Na veliki petek zvečer je krožil naš oberst v običajni večerni zabavi po polju artilerijske stroke. Slišali smo, da njegovih starih živcev ne more pretresti ali omajati niti najljutejši topovski ogenj. Njemu se dozdeva izključeno, kako bi se bal strela kak višji častnik. Zvedeli smo, kako so stali naš oče kot skala mirno, ko so nameravali Rusi leta 1914 oblegati Krakovo, a so si premislili ter opustili te nakane. Okoli 11. ure v noči nas je stari milostno odpustil v prepričanju, da smo gotovo vsi uverjeni: oberst je junak neustrašljive vstrajnosti.

Na veliko soboto je bil krasen dan. Naš gospodar je prekinil post in mirno brezdele s poveljem: da mora moštvo eksercirati celo predpoldne, da se izuri za paračo, katero bo priredil na veliko noč. Med vežbanjem je priropotal nad vas sovražni aeroplan. Oberst, ki je vaje nadziral, je zapovedal, da je streljal kar celi bataljon na rusko letalo. V naš stan vrnivšemu se oberstu sem omenil, da bi utegnili imeti to brezpomembno pucanje v zračne višine za nas vse resne posledice. Stari je bil pa nasprotnega mnenja, da se mora podkadiiti sovražniku pod pete, četudi se giblje v zraku.

Krog poldneva je pribrenčal že prvi sovražni šrapnel in se razkahl ravno nad selom. To je bil prvi znak, da bodo temu vodilnemu strelu sledile še debele tetke — granate. Iz žrela ruskega topa je pričivila prva in se zakopala v zemljo na levem oglu sela. Gospod oberst je vidno prebledel in me vprašal:

„Ali bo ta preklicani Rus škropil ter tupal po celi vasi?“

Samoobsebi umevno, da bo požegnal celo našelbino od leve na desno. Granate so romale ena za drugo v vas. K sreči so zadevale vedno le med hiše, ker je streljal sovražnik samo iz ene havbice.